

ישראל של שנת 2009 חוגגת בקרוב 61 שנים להקמתה. במונחים בין לאומיים היא עדיין מדינה צעירה, אבל אובייקטיבית היא בכל זאת בת 61.

אילו הייתה אישה ולא מדינה, מה היו אומרים עליה? קשישה? זקנה? באה בימים? גמלאית?

האם היו מנסים להתקיפה ברחוב? לשדוד אותה בביתה? להכות אותה מכות נמרצות בניסיון לקחת את מעט תכשיטיה?

איזה מבטי זלזול היו מושלכים לעברה ברחוב? איך היו נוהגים כלפיה באוטובוס שכבר אין בו מקומות ישיבה?

אכן, נורמות נאות של התנהגות הצלחנו לפתח כלפי הקשישים שבינינו. הם נראים איטיים, לא שולטים בעגות המתחלפות, מתקשים לעקוב אחר קצב הדיבור המסורך של הצעירים, הבולעים משפטים שלמים בטרם יביעו אותם.

מדביקים להם סטיגמות של לא מעודכנים, מסכנים, לא תמיד נקיים.

ראיתם פעם צעיר שחצן, שטרם מלאה שנה לרישיון הנהיגה שקיבל אחרי סטסים רבים, כשהוא עוקף בחריקה נהג קשיש או נהגת מבוגרת? הבחנתם במבטי הבוז שהוא יורה לעברם? שמעתם את מילות הגנאי שהוא פולט מפיו: ”מי לימד אותך לנהוג? אולי תזוז או תזודי מהכביש? למה לתפוס את הנוהגים ככה לאט?”.

הולך איש קשיש ברחוב ומחפש כתובת כלשהי בחור צעיר נקרה בדרכו. דו שיח מעין זה מתפתח ביניהם:

הקשיש: ”סלח לי אולי אתה יודע היכן רחוב X?”

הבחור: ”לא סבא”לה, תשאל אולי מישהו אחר” במין התנשאות שאינה במקומה ואין בה כל צורך או טעם.

ישובות שתי נשים קשיות בבית קפה ומשוחחות ביניהן חרישית. מלצר צעיר שמעודו לא למד את דרכי ההתנהגות של תפקידו ועובד לפרנסתו במלצרות, דוחק בהן: ”אולי תחליטו כבר מה אתן מזמינות? כמה זמן לוקח לכן? כאן אי אפשר לשבת ולדבר הרבה בלי לשחות ולאכול משהו!”.

אינני יודע מתי וכיצד התפתחה תופעה מבישה זו. ודאי שאיננה מעידה על חברה תרבותית המכבדת את החלש, הנכה, הקשיש, רפה האונים.

אולי זו רדיפת הממון והתהילה? אולי השאיפה להתבלט ולהגיע ל”פסגה” כלשהי? יתכן והאשם הוא בחינוך שאנו מקנים לילדינו בבתינו ובבתי הספר.

ואילו הם - שותקים. אין מי שישמיע את זעקתם, שיתבע את עלבונם, שיקשיב לנהמת ליבם. הדור הצעיר חולף על פניהם כאלו היו אוויר...

עד אשר יגיע גם הוא לגילם ויחוש - במאוחר - את טעמה של הקשיות והזקנה בעולם שוחר נעורים ורודף ממון...

● סכעו את תהליך הלעידה תוך התייחסות לשאלות הבאות:

● עהו עצבם העצוי של הזקנים בחברה הישראלית ועהו העצב הרצוני?

● הכינו כרזה שתסכם את עמדתכם על העצוי לעופת הרצוי ביחס לזקנים, וערכו תערוכה בבית הספר כדי לעורר את עודעות הקהילה לנושא

● הציעו הצעות לפעילויות שונות שאתם ובני נוער אחרים יכולים לעשות כדי לשנות את העצב (התעונה לעטה יכולה להוות השראה):

◆ ביחס לזקנים בעשפחה

◆ ביחס לזקנים בקהילה

◆ ביחס לזקנים בעדינה

● דונו באפשרויות הפיפוש של כל אחת פההצעות, בחרו את ההצעות שאתם יכולים לבצע, והציעו לתלפידים בוגרים עכם, או צעירים עכם פעילויות הפתאיעות לגילם.

● וישעו את הפעילויות שבחרתם, והשתדלו להתמיד בהן לאורך זמן.

מוצאים את התרופות מהארון

”אולי זו רדיפת הממון והתהילה? אולי השאיפה להתבלט ולהגיע ל”פסגה” כלשהי? יתכן והאשם הוא בחינוך שאנו מקנים לילדינו בבתינו ובבתי הספר?” - פה דעתכם? השיבו לכותב על שאלותיו, ונפקו את תשובותיכם.

ציונות' הדות ד מוקרטיה לדרך

”וְיִמְלְאוּ אֶת-כְּלִיָּהֶם בָּר... וְלָתֵת לָהֶם צֹדָה לְדֶרֶךְ וַיַּעַשׂ לָהֶם כֵּן...”
בראשית מב, 25

אל תשליכני לעת זקנה ככלות כחי אל תעזבני: (תהילים עא, ט)

יום הקשיש הבינלאומי 1 באוקטובר

”שתשאר צעיר לנצח”?

(בוב דילן)

בחברותא:

החברה של היום מקדשת את האדם הצעיר, כולם רוצים להישאר צעירים ולהיראות צעירים. בסרט משנות השישים, ”הנוער לשלטון” (1968, במאי בארי שיר) מוצגים הצדדים האפלים של שלטון הצעירים בארה”ב.

- קראו את הטקסטים הבאים וגבשו עמדה מנומקת בשאלה איזו הנהגה טובה יותר לחברה: הנהגה של צעירים, הנהגה של זקנים או הנהגה מעורבת – צעירים וזקנים?
- ערכו בכיתה ”שיח ושיג” (דיבייט) ונסו לשכנע זה את זה בעמדתכם

צעיר לנצח

מילים (אנגלית): בוב דילן

תרגום: יאיר לפיד

שישמור אותך האל
ויגשים משאלתך
שתעשה בשביל אחר
והוא למעןך
שתיגע בכל כוכב
ותטפס על כל שלב
שתישאר צעיר לנצח

שתגדל להיות צודק
שתדע לראות את האור
ולמצוא את האמת
בתוך החושך הגדול
שתמיד תהיה חזק
אל תשחק את המשחק
שתישאר צעיר לנצח

שיהיו ידיך עסוקות
וצעדיך מהירים
שיהיה ביתך יציב
מול רוחות השינויים
שבליכך תהיה שמחה
וישירו את שירך
שתישאר צעיר לנצח

- מהם היפוכים של כל האיחולים העצטרפים לאיחול «שתשאר צעיר לנצח»?
- האם, לדעתכם, היפוכים של איחולים אלה קשורים בהכרח בזקנה? נפקו?
- מדוע, לדעתכם, בני אדם רוצים להישאר צעירים לנצח?
- פפה פתעלעים צעירים, בפגעים עם זקנים? מה דעתכם על כך?

דברים שנמצאו בין ניירותיה של קשישה שנפטרה בבית חולים בעיר בארצות הברית

ראי אותי אחות מה את רואה, אחות, מה את חושבת, שעה שאת מביטה בי ?

אישה זקנה , מיותרת, לא חכמה, תנועותיה לא בטוחות, עיניה בוהות. כשהיא אוכלת, האוכל נוזל לה מהפה.

כשאת אומרת לה בקול רם: « אני באמת רוצה שתנסי” היא בכלל לא עונה. אינה מבחינה בדברים שאת עושה, מאבדת מדי פעם גרב או נעל, נותנת לך לעשות בה כל מה שאת רוצה, לא מתנגדת ולא משתפת פעולה כשאת מאכילה אותה ורוחצת אותה.

זה מה שאת חושבת, אחות? זה מה שאת רואה?

אם כן, פקחי את עינייך, אחות, **כי את לא רואה אותי**. אומר לך מי אני: בשעה שאני יושבת כאן, כל כך בשקט, קמה לקול הפקודה שלך, אוכלת בשעה שאת קובעת לי,

אני ילדה בת 10 עם אבא, אימא, אחים ואחיות, האוהבים כולם זה את זה;

אני נערה בת 16, שכנפיים לרגליה, החולמת על אהובה שטרם פגשה;

אני כלה בת 20. לבי נצבט בי כגודל הנדירים שאני נודרת.

בת 25 אני אם לגוזלים הזקוקים לי לבנות בית מבטחים מאושר;

אישה בת 30 – ילדיי גדלים וקשורים זה לזה בקשר שיאריך ימים;

בת 40 – עוד מעט יעזבו אותי ילדיי , אך אישי נשאר לצדי לתמוך בי;

בת 50 – שוב תינוקות משחקים על ברכי;

ימי מחשך – ובעלי נפטר .

אני צופה בעתיד בחיל וברעדה; ילדיי עסוקים בגידול ילדיהם, ואני חושבת על השנים שעברו ועל האהבה שידעתי.

עכשיו אני אישה זקנה, והטבע הוא אכזר.

בגלל תעלול שלו נראים הזקנים כמשוגעים:

הגוף מעוקם, החן נעלם, הלב הפך לאבן.

אבל בתוך הפגר הזקן הזה עדיין שוכנת נערה צעירה, הזוכרת את השמחות ואת הכאב.

אני אוהבת עדיין וחיה את חיי מהתחלה.

אני חושבת על השנים – מעטות מדי, חלפו מהר מדי, ומשלימה עם העובדה ששום דבר אינו מתמיד.

ובכן, פקחי אחות עינייך, פקחי רחב, וראי; לא את האישה הזקנה ! הביטי מקרוב יותר, **בואי וראי אותי !**

(תרגמה מאנגלית : יהודית קניג)

חשבו על דעות של אחד הקשישים הקרובים לליבכם. זה יכול להיות סבא או סבתא, או סבא של פיישהו אחר, שהוא פשענותי בעולפכם.

בחוו שני טקסטים, קראו אותם ודונו בהם בחברותא:

- מהו יחס החברה לזקן, בטקסטים שבחרתם? מה דעתכם על כך?
- כיצד, לדעתכם, מרגיש הזקן לאור יחס זה? נמקו
- חשבו על הקשיש הקרוב לליבכם, שעליו ספרתם קודם: כיצד הייתם רוצים שהאנשים סביבכם יתייחסו אליו? מדוע?

הילד הקטן והאיש הזקן

”של” סילברסטיין

(1930-1999, משורר, מוזיקאי וקריקטוריסט יהודי אמריקאי)

”לפעמים הכפית נופלת לי”,

אמר הילד הקטן.

”גם לי”, ענה לו הזקן,

”זה קורה מזמן לזמן.”

לחש הילד, ”לפעמים”

נרטבים לי המכנסים.”

”גם לי זה קורה”, ענה הזקן

עם חיוך על השפתיים.

אמר הילד הקטן,

”יוצא לי די הרבה לבכות.”

אמר לו הזקן, ”גם לי

זה יכול לפעמים לקרות.”

שאל הילד, ”ואתה

יודע מה הכי כואב?

נדמה לי שהמבוגרים

בכלל לא שמים אלי לב”.

ועל כתפו הרגיש הילד יד צנומה, חמה, זקנה.

”אני יודע בדיוק למה אתה מתכוון,”

אמר הסב בהבנה.

”אני יודע בדיוק למה אתה פתכוון” - למה פתכוון הילד, ולמה פתכוון הזקן? מה דעתכם על כך?

בעה דויעם הפקרים האקטואליים שבכתבה, לספור פקהלת רבה?

כיצד, לדעתכם, ניתן לענוע תופעות כאלה? נפקו

חשבו:

מדוע דעות זו יקרה ללבכם? מה הפינחוד בדעות זו? כיצד גילה הפתקדם של הדעות פשפיע על יחסי הקרבה ביניכם? מה הייתם רוצים לאחל לדעות זו? ספרו לחבריכם על הדעות היקרה לכם.

בן ז' הותקף על ידי צעירים שכעסו כי נסע לאט מדי, ולקה בלבו

על פי החשד האיש העיר לצעירים על נסיעתם, והצית ויכוח במהלכו דחף אותו אחד מהם אל המדרכה. זהו מקרה שליושי בתוך ארבעה ימים של תקיפת קשיש.

פורסם ב”הארץ”, יניב קובוביץ 02.04.2013

מקרה שליושי בארבעה ימים של תקיפת קשישים. בן 71 הותקף אמש (שליושי) בהרצליה על ידי שני צעירים בני 25 ו-26 שכעסו כי נסע לאט מדי ברכב שלפניהם וניסו לעקפו. כתוצאה מהמכות, לקה הקשיש בהתקף לב והוא מאושפז במצב יציב בבית החולים מאיר בכפר סבא.

מעשה באחד מגדולי צפרי שבאה לו (מצוות) ברית מילה (לבנו) . ועלו אנשי עין תאנה לכבדו, ועלה עימהם רבי שמעון בן חלפתא.

כשבאו לשער העיר, מצאו ילדים עומדים ומשחקים לפני חצר אחת.

ראו (הילדים) את רבי שמעון בן חלפתא מעולה ונאה.

אמרו לו: אין אתה דז מכאן עד (ש)אתה מרקד לנו קצת.

אמר להם (לילדים): אין זה משלי (אין זו דרכי), איש זקן אני.

תלה עיניו (הביט רבי שמעון) וראה חצר (חומה) שעומדת ליפול (כעונש על התנהגות הילדים).

אמר להם: עונים (חוזרים) אתם אחרי מה שאני אומר לכם?

לכו ואמרו לבעל החצר ... שתחילה החטא מתוק (כלומר, שבעל החצר חטא שלא חייך את ילדיו למעשים טובים) וסופו מר (שעתיד להיענש).

מקול דבריהם ניעור בעל החצר ויצא ונפל לרגליו (של רבי שמעון).

אמר (בעל החצר): רבי, בבקשה ממך, אל תסתכל (אל תשים לב) לדבריהם – ילדים הם ושוטים.

אמר לו: מה אעשה והגזירה (כבר) נגזרה. אבל תולה (ממתין) אני שתוציא כל מה שיש בחצר.

כיוון שהוציא כל מה שיש לו בחצר (הילדים) התמוטטה (החומה) ונפלה.

קהלת רבה, פרשה ג, מתוך ספר האגדה

בעה דועה סיפור זה לסיפורים האחרים בדף זה, ובעה הוא שונה?

כיצד, לדעתכם, אתם כילדים, יכולים לענוע יחס כזה לסבים וסבתות?

ספור עממי (יהודי סוריה)

מעשה באחד שהיה לו אב זקן, ולא היה נוהג בו כבוד. היה מושיבו במחסן של עצים, מלבישו בלויי סחבות ומאכילו לחם בדוחק.

ולאותו אדם בן צעיר וחכם. כשגדל הבן ראה את סבו הזקן נחבא אל הכלים במחסן העצים ולובש בלויי סחבות.

חס הבן על כבוד אביו ולא רצה לומר לו: ”אסור הדבר שאתה עושה לאבין”. מה עשה? – עשה בחכמה, עשה עצמו פתי ותם ואמר לאביו מי זה האיש אשר במחסן העצים לבוש בבלויי הסחבות ויאמר לו אביו זהו אבי, זה סבא שלך . שתק הבן.

למחרת אסף הבן החכם בלויי – סחבות אשר מצא בבית, ושם אותם בארון ביחד עם כלי – חמדה (חפצים יקרים), סגר את דלת הארון, ולקה את המפתח.

שמע אביו, וכעס מאד: ”מה המעשה אשר עשית? ! מדוע שמת בארון בלויי סחבות עם כלי – חמדה”? ענה הבן ואמר לאביו: ”כל מה שעשיתי, לכבודך אבא, כי לעת זקנתך, כאשר תשב במחסן העצים, אלבישך בבלויי – הסחבות, והרי הם שמורים בארון ביחד עם הכלים היקרים, כדי שלא תצטרך לחפש אחריהם, שהרי כך לימדתי כי עושים לאב זקן שאינו יכול ללבוש בגדי – חמודות”.

הצטער האב הבין שטעה במעשהו זה, ואמר לבנו: ”אכן, מקומו של אב הוא בראש הקרואים במעולה שבבתי, ולבושו בגדי – חמודות. מאכלותיו ומשקאותיו יהיו המעולים והטעימים”. ומיד ציווה להוציא את אביו ממחסן העצים, להחליף את בגדיו, להלבישו בבגדי – חמודות, ולהביאו אל הבית פנימה.

”הזקנה מביכה, הם מתים פה מבושה”

(מתוך שירו של אביב גפן, ”עורי עור”)

אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא: ריבונו של עולם אל תשליכני לעת זיקנה. כשהייתי נער הייתי יוצא למלחמה ונותן נפשי על בניך, ועכשיו שהזקנתי אין בי עוד כוח, והם אומרים עד מתי זקן זה חי.

אגדת בראשית, פרק לה (לקט מדרשים על ספר בראשית. רובו ממדרש תנחומא. חובר במאה העשירית)

אלון אליה, נקודת משען, בתוך: ”בערוב היום”, תערוכה וירטואלית

סבא אברם

יהונתן גפן

ערב אחד לפני השנייה ביקשה ענת לשמוע עוד הפעם ובקול רם את מה שאמא שלה הייתה מספרת על סבא אברם. אברם הזקן גר לבדו בקצה הר הכרמל הוא גר לבדו לבדו לבדו

ואין איש בבקתה הקטנה מלבדו ואף אחד לא יודע מה הוא עושה, ואם הוא שמן או דווקא רזה. אם הוא אוהב תמיד לדבר או אם הוא בכלל שתקן, אם יש לו זקן או אם אין לו זקן.

ופעם ירד בנהלל גשם חלש מאוד ואמא אמרה שאולי הגשם הזה הוא דמעות של סבא אברם הזקן.

[...] והגיעו שנים אשר תאמר אין-לי בהם חפץ [רצון...]

בזמם שיזעו שמרי הבית [העצמות, הצלעות המכסות על הגוף] והתעוּתוֹ אֲנָשִׁי הַחֵיל [הרגליים, המחזיקות את הגוף] וְנָטְלוּ הַטְּחָנוֹת כִּי מַעֲטוֹ [נשרו השיניים] וְחָשְׁכוּ הָרְאוֹת בְּאַרְבֹּת [העיניים כבר לא רואות]

קהלת יב, א,ג

בחברותא:

- מדוע הזיקנה מביכה עפ"י הטקסטים שלפניכם? מיינו את הסיבות לגורמים אובייקטיבים, שאינם תלויים בחברה, ולגורמים חברתיים שניתן לשנות אותם
- האם, לדעתכם, ניתן למנוע את בושת הזיקנה? כיצד?

עיצוב: אילן אנוצל, המגמה לתקשורת אינטראקטיבית - מכללת ספיר

קיסר שאל את רבי יהושע בן חנניה מדוע לא בא לבית אבידן, להשתתף בויכוח דתי. ענה לו רבי יהושע:

ההר שלג (שער ראשי מלבין), סביבותיו קרח (שפמי וזקני לבנים).

כלביו אינם נובחים (קולי איננו חזק כפי שהיה), וטחנותיו אינן טוחנות (ושיניי נשרו). עפ"י תלמוד בבלי, מסכת שבת, דף קנב, ע"א

אדם זקן

מילים: דוד אבידן
לחן: דני ליטני

אדם זקן - מה יש לו בחייו?
הוא קם בבוקר, ובוקר בו לא קם.
הוא מדשדש אל המטבח
ושם המים הפושרים זכירו לו
שבגילו ... שבגילו ...

אדם זקן, מה יש לו בבקריו?
הוא קם בבוקר קיץ וכבר סתיו
נמהל בערב בערות חדרו.
ממסעו במסדרון הוא טרם שב
כי שם הוא עוד חשב ...
מה לעשות עתה ומה לקרוא
אדם זקן ...

אדם זקן, מה יש לו בגילו?
הוא מנמנם כי הוא פוחד לישון.
עיניו פקוחות למחצה,
מנחשות לפי תנועת הכוכבים,
אם הלחישות חמזות,
כי זה לילו האחרון.

אדם זקן, מה יש לו בערבו?
לא מלך הוא
ויכול לא על חרבו.

בחברותא:

- מהו ”הדר הזקנה”? מה יוצר הדר זה? מדוע, לדעתכם?
- כיצד ניתן, לדעתכם, לעודד בחברה מודעות להדר זה?

מי שהוא זקן מופלג בזקנה אף על פי שאינו חכם, עומדין לפניו; ואפילו החכם שהוא ילד, עומד בפני הזקן המופלג בזקנה, ואינו חייב לעמוד מלוא קומתו, אלא כדי להדרו. ואפילו זקן גוי, מהדרין אותו בדברים ונותנין לו יד לסומכו - שנאמר ”מפני שיבה תקום” (ויקרא יט, לב), כל שיבה במשמע.

רמב"ם הלכות תלמוד תורה פרק ו הלכה ט

זקנה היא תכונת אופי.
הפרתי צעירים עם נפש לאָה
וזקנים בעלי נפש צעירה
כל קמט החורש פניהם
זרוע התרוננות יצירה
ובכל שערה לבנה ומלבינה
חוטי חוטים מעשה רקמה
סיפורי חיים
צבעוניים.

נאוה אסולין, בתוך: ”בערוב היום”, תערוכה וירטואלית

הלומד מן הזקנים למה הוא דומה? לאוכל ענבים בשוללות ושותה יין ישן
אבות ד, כד

”מפני שיבה תקום והדרת פני זקן”

(ויקרא יט, לב)

שהבחור החכם ראה בחכמתו מה שרואה הזקן ברוב שָׁנָיו [שנותיו...] שעיקר היות האדם נברא בעולם מפני החכמה, על כן ראוי לכבד מי שהשיג אותה, וזה השורש שפירש איסי (שמו של תנא, מחכמי המשנה), שאפילו זקן אשמאי [כלומר שאינו חכם], ראוי לכבדו מפני שברוב שָׁנָיו [שנותיו]ראה והבין קצת במעשי השם יתברך ונפלאותיו, ומתוך כך ראוי לכבדו.

ספר החינוך מצווה רנז

(נכתב במאה ה-13 ע"י "איש יהודי מבית לוי ברצלוני" מיוחס לרב אהרן לוי או לאחיו רב פנחס הלוי)

מוֹחַן שְׁבִיט, עוֹלָם וּמְלוּאוֹ, בתוך: בערוב היום», תערוכה וירטואלית

בישישים חכמה; וארְךְ יָמִים תִּבְנֶהָ
איוב יב 12

תִּפְאֶרֶת בְּחַיִּים כָּחֶם; וְהָדָר זָקִימָה שִׁיבָה
משלי כ 29

”..ואין אילן בלי שרשים ופרי ללא ניצן...”

(דידי מנוסי)

הזמינו “כגישה של כיף” עם סבא/סבתא /סבא רבא/ סבתא רבתא.

- שאלו אותם בשיחה על מה שעשו בנעוריהם:
 - ♦ על העלייה שלהם לארץ, על הקשיים ועל ההצלחות
 - ♦ השתתפותם במפעלים חברתיים, חינוכיים, כלכליים, ביטחוניים בשנותיה הראשונות של המדינה
 - ♦ התחושות והרגשות שליוו אותם בהשתתפות בהקמת המדינה ובקיבוץ גלויות
- שתפו אותם בהכנת אלבום/ מצגת משותפת המתעדת את פועלם ותורמתם למדינה ולחברה בישראל
- הציגו בכיתה את העבודה המשותפת שלכם ותארו את ההרגשה שליוותה אתכם במהלך העבודה והשיחה

בחברותא:

- קראו את הטקסטים הבאים וענו ביחד על השאלות
- נסחו שאלות נוספות שהייתם רוצים לשאול את סביכם, בעקבות לימוד הטקסטים

אנשי העליה השניה

מילים: נתן אלתרמן
לחן: מתי כסי

עולים ארצה אל ארץ ביצות ושממות,
באמת בני אדם משונים מאוד!
הם אמרו - אין זה די לדבר
על ציון ועל ארץ אבות,
כי צריך לסקל ולחפור באר,
ולחרוש, ולדוּע, צריך לעבוד!

הם היו עלמים צעירים
הן היו עלמות צעירות,

כעולים חדשים עם צורות זעירים
התהלכו ביהודה ובבקעת כנרת.

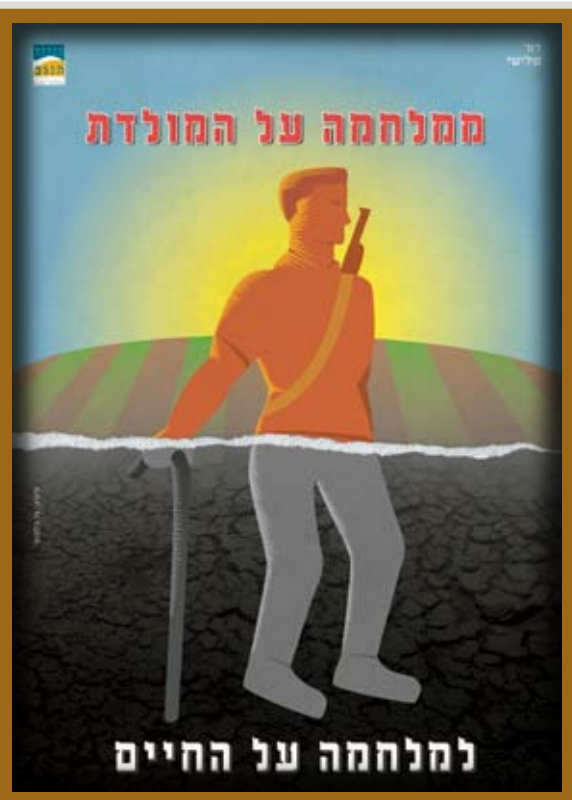
זאת אמרו ועשו בין בדים ושונאים
הם עמלו עד בלי כח בשדות כבשונים,
וכל רואיהם
אמרו עליהם-
איה מן בני אדם משונים...

הם בערך למי חמישים שנים
ארצה באו להיות חלוצים ראשונים,
וכל רואיהם
אמרו עליהם-
איה מין בני אדם משונים...

• תארו את פעשיהם ותרוּעַתם של הסבים והסבות, בני הדורות הראשונים לתחייה הלאומית, להקמת המדינה.

• פהו, לדעתכם, החוב שלנו לזקנים ולזקנות שהיו פעם צעירים וצעירות, והקישו לנו עדינה לתפארת? כיצד, החברה בימינו צריכה לפדוע את החוב?

- האם, לדעתכם, החברה הישראלית פורעת חוב זה? פדוע? כיצד? חפשו נתונים על מצב הזקנים בעדינת ישראל כיום, והתבססו עליהם בתשובתכם.
- פהי הביקורת בכרזות על יחס החברה לזקנים בעדינה?
- פה דעתכם על ביקורת זו? פדוע?

עיצוב: רתם יהודה, המגמה לתקשורת
אינטראקטיבית - מכללת ספיר

עיצוב: גל הולצמן, המגמה לתקשורת
אינטראקטיבית - מכללת ספיר

סבא שלי

מילים: דידי מנוסי
לחן: עממי

אם לפעמים
עצוב ורע לי כל הזמן
והשמיים קודרים ובכלל
אז אני חושבת
על סבא שלי
ואיך הגיע עד הלום -
והשמש זורח פתאום.

כי סבא שלי
בעמק הזה
לפני שמונים שנה דָּרָךְ
ודווקא פה הוא הקים בית-המִד
הבית הזה
של סבא שלי
הגיע כבר לגיל שמונים
והוא עודו מחיך
חי ועוד איך
הוא ואני .

עיצוב: אליעזר גליבוב, המגמה לתקשורת אינטראקטיבית - מכללת ספיר

- פה ההבדלים בין אדם צעיר לאדם זקן? פה הפשוטות ביניהם?
- לאיזו פסקנה התנהגותית צריך להגיע אדם צעיר לאור הדברים? פדוע?
- כיצד, לדעתכם, ניתן ליישם פסקנה זו בסביבתכם ובעדינה?
- לאיזו פסקנה התנהגותית צריך להגיע אדם צעיר לנוכח הזקן שבכרזה? פדוע?

אדם צעיר אדם זקן

מילים: דידי מנוסי
לחן: קובי אושרת

זקן משקיף אל עברו
סופר את תמרוריו
אחד אחד לפי התור
בטרם יום עָרַב.

זקן כיצד סלל דרכו
בארץ אבנים
היכן בנה לו בית,
מתי הוליד בנים.

זקן משקיף אל עברו
ובלבו אֹרֶה,
חיים שלמים וארוכים
צופים בו חזרה.

כי לשקיעה כמו לזריחה
יש צבע ארגמן,
ואין אילן בלי שרשים
ופרי ללא ניצן.

ואין סופים בלי התחלה,
והתחלות בלי סוף,
והנופים הם האדם,
והאדם הוא נוף.

צעיר משקיף אל עתידו
סופר חלומותיו,
אחד אחד לפי התור
עד שיבוא הסתיו.

לאן יוביל אותו שְׂבִילו
בארץ אבנים,
היכן יבנה לו בית,
מתי יוליד בנים.

צעיר משקיף אל עתידו,
ובלבו תקווה,
שבדרכו אשר יבחר
יגיע עד שְׁיֵבָה.

כי לשקיעה כמו לזריחה...
ובלבו תקווה,
שבדרכו אשר יבחר
יגיע עד שִׁיבָה.

זקן משקיף אל עברו,
ובלבו אורה.
חיים לכל האורך
צופים בו חזרה.

אדם צעיר אדם זקן
זה טבע העולם,
שהמרחק שביניהם
הולך ונעלם.

כי לשקיעה כמו לזריחה...